

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ ЗА УЧЕБНАТА 2026/2027 ГОДИНА

Програмата е разработена на основание чл. 263, ал. 1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование и е приета от Педагогическия съвет с Протокол № 19/09.09.2026 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Превенцията на ранното напускане на училище е част от цялостната политика на 32. СУИЧЕ „Св. Климент Охридски“ за осигуряване на равен достъп до качествено образование, подкрепа за личностно развитие, позитивен училищен климат и устойчиво участие на всеки ученик в образователния процес.

Програмата се основава на разбирането, че рискът от отпадане не възниква по една единствена причина. Той може да бъде свързан с образователни затруднения, отсъствия, семейни и социални фактори, здравословни или психологически затруднения, конфликти, насилие и тормоз, ниска мотивация, затруднена адаптация или недостатъчна координация между институциите. Поради това мерките са ранни, индивидуализирани, координирани и проследими.

II. НОРМАТИВНА И СТРАТЕГИЧЕСКА ОСНОВА

- Закон за предучилищното и училищното образование;
- Наредба за приобщаващото образование;
- Закон за закрила на детето;
- Закон за защита от дискриминация;
- Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021–2030);
- План за действие за периода 2025–2027 г. към Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021–2030);
- Постановление № 100 на Министерския съвет от 08.06.2018 г. за създаване и функциониране на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст;
- Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование;
- Стратегия за развитие на 32. СУИЧЕ, Правилник за устройството и дейността на училището, Етичен кодекс и други приложими вътрешни актове.

III. ПРИНЦИПИ НА ПРОГРАМАТА

- най-добрият интерес на детето и зачитане на неговото достойнство;
- равен достъп до образование и недопускане на дискриминация;
- ранно разпознаване на риска и своевременна подкрепа;
- индивидуален подход, съобразен със силните страни и потребностите на ученика;
- активно участие и изслушване на ученика при планиране на подкрепата;
- партньорство със семейството и координация между училищните специалисти;
- междуинституционално взаимодействие при необходимост;
- позитивна дисциплина, превенция на насилието и възстановителен подход;
- защита на личните данни и конфиденциалност на информацията;
- проследяване на резултатите и своевременно коригиране на мерките.

IV. АНАЛИЗ НА УЧИЛИЩНАТА СРЕДА И РИСКОВЕТЕ

В изходния училищен документ е посочено, че в 32. СУИЧЕ няма отпаднали ученици. Това налага програмата да има предимно превантивен характер, насочен към ранното разпознаване на ученици в риск и недопускане на натрупването на фактори, които могат да доведат до трайно отсъствие или прекъсване на обучението.

Като по-значими училищни индикатори за риск се приемат:

- увеличаващ се брой отсъствия по неуважителни причини или повтарящи се закъснения;
- трайно понижаване на образователните резултати, множество слаби оценки или неизпълнение на учебни задачи;
- загуба на интерес и мотивация за учене, отказ от участие в учебни и училищни дейности;
- затруднена адаптация при преход между образователни етапи или при постъпване в нов клас/училище;
- повтарящи се конфликти, агресивно поведение, тормоз или кибертормоз;
- изолация, тревожност, видима промяна в поведението или чести психосоматични оплаквания;
- семейни затруднения, продължително отсъствие на родител/родители, недостатъчна грижа или надзор;
- икономически и социални затруднения, които възпрепятстват редовното участие в образователния процес;
- здравословни затруднения или специални образователни потребности, за които не е осигурена достатъчна подкрепа;
- рисково поведение, употреба на психоактивни вещества, никотинови продукти, вейп устройства, райски газ, снус или други зависимости;
- системно небезопасно използване на интернет, социални мрежи и дигитални технологии.

V. ЦЕЛИ

Основна цел: Предотвратяване на ранното напускане на училище чрез своевременно идентифициране на риска, осигуряване на подходяща подкрепа и укрепване на връзката ученик – семейство – училище.

- 1. Ранно идентифициране на ученици в риск и определяне на подходящи мерки за подкрепа.
- 2. Намаляване на отсъствията по неуважителни причини и предотвратяване на трайното непосещение.
- 3. Подобряване на мотивацията за учене, индивидуалния напредък и включването в училищния живот.
- 4. Подкрепа за адаптацията при преход между образователните етапи.
- 5. Превенция на насилието, тормоза, кибертормоза, зависимостите и рисковото поведение.
- 6. Подобряване на взаимодействието с родителите и междуинституционалното партньорство.
- 7. Осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие според индивидуалните потребности.
- 8. Развитие на кариерната ориентация и връзката между образованието, интересите и бъдещата реализация.

VI. ПРОЦЕДУРА ЗА РАННО ИДЕНТИФИЦИРАНЕ И РАБОТА ПРИ РИСК

- 1. Установяване на индикатор за риск от класен ръководител, учител, психолог, педагогически съветник, родител или друг член на училищната общност.
- 2. Проверка и обобщаване на наличната информация – посещаемост, учебни резултати, поведение, социална и семейна ситуация, преходна подкрепа.

- 3. Разговор с ученика при зачитане на неговото мнение, възраст и достойнство.
- 4. Своевременно уведомяване и включване на родителя/лицето, което полага грижи, освен когато това противоречи на най-добрия интерес или безопасността на детето.
- 5. Определяне на конкретни мерки, отговорни лица и срокове. При необходимост се изготвя план за обща или допълнителна подкрепа.
- 6. Проследяване на резултата в предварително определен срок и актуализиране на мерките при липса на напредък.
- 7. При необходимост – насочване към отдел „Закрила на детето“, Дирекция „Социално подпомагане“, МВР/инспектор ДПС, МКБППМН, здравни или други компетентни услуги.

VII. ПЛАН НА МЕРКИТЕ И ДЕЙНОСТИТЕ ЗА 2026/2027 ГОДИНА

Мярка/действие	Целева група	Отговорни лица	Срок	Индикатор	Доказателства
Ежеседмично проследяване на отсъствията и своевременна връзка с родител при тревожна динамика.	Всички ученици; приоритетно ученици в риск	Класни ръководители	Постоянен	Своевременн о установени случаи; ограничаване на натрупването на отсъствия	Електронен дневник, бележки/съобщения
Създаване и актуализиране на вътрешен списък на учениците с установени рискови индикатори и проследяване на предприетата подкрепа при спазване на защитата на личните данни.	Ученици в риск	Класни ръководители, психолози, педагогически съветник, ръководство	Месечно/при промяна	Всеки установен случай има определени мерки и отговорник	Протоколи, планове за подкрепа
Индивидуални консултации и план за обща подкрепа при слаби резултати или трайни учебни затруднения.	Ученици с обучителни затруднения	Учители по предмети, класен ръководител, ЕПЛР при необходимост	Постоянен	Подобряване на индивидуалния напредък и посещаемостта	Графици за консултации, планове, резултати
Подкрепа за адаптация и екипност при преход към V и VIII клас.	V и VIII клас	Психолози, педагогически съветник, класни ръководители	Септември–декември 2026 г.	Проведени тренинги и установени потребности за последваща подкрепа	Програми, протоколи, обратна връзка
Часове на класа за превенция на насилие, тормоз, кибертормоз, зависимости, рисково поведение, дигитална безопасност и гражданска отговорност.	I–XII клас, според възрастта	Класни ръководители, психолози, педагогически съветник, външни специалисти	По график през годината	Проведени дейности във всеки етап	Тематични планове, електронен дневник
Превенция на зависимости – вейп,	V–XII клас	Психолози, педагогически	По график	Проведени превантивни	Протоколи,

никотинови продукти, райски газ, снус, психоактивни вещества и проблемна употреба на дигитални устройства.		съветник, ПИЦ/външни специалисти		дейности и консултации	материали
Включване на ученици в риск в занимания по интереси, спорт, изкуства, клубове, ученическо самоуправление и проектни дейности.	Ученици в риск	Класни ръководители, учители, ръководители на клубове	Постоянен	Повишена ангажираност и чувство за принадлежност	Списъци, отчети, участия
Наставничество от подходящ възрастен в училище, избран според потребностите и доверието на ученика.	Индивидуално определени ученици	Ръководство, класен ръководител, педагогически специалист	При необходимост	Регулярни срещи и проследена промяна	Кратки записи за проследяване
Кариерно ориентиране, свързващо интересите и силните страни на ученика с възможности за образование и професионална реализация.	Прогимназиален и гимназиален етап	Класни ръководители, педагогически съветник, външни партньори	През учебната година	Проведени дейности и индивидуални консултации	Планове, материали, обратна връзка
Регулярни срещи с родители на ученици в риск и договаряне на конкретни отговорности и подкрепящи действия.	Родители/лица, полагащи грижи	Класни ръководители, психолози, педагогически съветник, ръководство	При установен риск	Родителят е включен в плана за подкрепа, когато това е в интерес на детето	Протоколи, съобщения
Междунституционално взаимодействие при сложни случаи или риск за детето.	Ученици с комплексен риск	Директор/заместник-директор, психолози, педагогически съветник	Незабавно/при необходимост	Своевременни сигнали и координирани действия	Кореспонденция, протоколи
Квалификация на педагогическите специалисти за ранно разпознаване на риска, мотивация, управление на класната стая, приобщаване и работа с родители.	Педагогически специалисти	Комисия по квалификация, ръководство	Съгласно плана за квалификация	Участие и приложени практики	Сертификати, отчети
Анализ на изпълнението на програмата и на тенденциите при отсъствията, резултатите и	Училищна общност	Ръководство, психолози, педагогически съветник, класни ръководители	Юни 2027 г.	Изготвен отчет с изводи и предложения за 2027/2028 г.	Годишен отчет

рисковите случаи.					
-------------------	--	--	--	--	--

VIII. СПЕЦИФИЧНИ МЕРКИ ПРИ СЕМЕЙНИ, СОЦИАЛНИ И ЗДРАВΟΣЛОВНИ ЗАТРУДНЕНИЯ

- При продължително отсъствие на родител/родители или трудова миграция се поддържа регулярна връзка с родителя и лицето, което фактически полага грижи, и се оценява необходимостта от допълнителна подкрепа.
- При недостатъчен родителски надзор се работи за повишаване на родителския капацитет чрез консултиране, ясни договорености и при необходимост междуинституционално взаимодействие.
- При данни за домашно насилие, negliжиране или друг риск за детето се действа незабавно съгласно Закона за закрила на детето и вътрешните процедури.
- При материални затруднения семейството се информира за достъпни стипендии, безплатни учебници, хранене и други форми на подкрепа, приложими за конкретния ученик.
- При здравословни затруднения или специални образователни потребности се осигурява обща и/или допълнителна подкрепа въз основа на индивидуалните потребности и действащата нормативна уредба.
- При риск от прекъсване на образованието поради ранно родителство или други житейски обстоятелства се предоставя индивидуално консултиране относно законово допустимите форми за продължаване на образованието.

IX. ОТГОВОРНОСТИ

Директор и заместник-директори: осигуряват организацията, контрола, междуинституционалното взаимодействие и ресурсите за изпълнение на програмата.

Класни ръководители: наблюдават посещаемостта, учебния напредък и поведението; поддържат връзка с родителите и координират първоначалните мерки.

Учители: сигнализират своевременно за рискови индикатори и осигуряват педагогическа подкрепа и консултации.

Психолози и педагогически съветник: извършват консултиране, оценка на потребности, групова работа и подкрепят координацията по сложни случаи.

Екип за подкрепа за личностно развитие: планира и реализира допълнителна подкрепа в случаите, предвидени в нормативната уредба.

Родители/лица, полагащи грижи: съдействат за редовното посещение, комуникацията с училището и изпълнението на договорените мерки.

Ученици: участват активно в обсъждането и изпълнението на мерките, които ги засягат, съобразно възрастта и зрелостта им.

X. ИНДИКАТОРИ ЗА ЕФЕКТИВНОСТ

- брой ученици с установен риск и дял на случаите с изготвени и проследени мерки;
- динамика на отсъствията по неуважителни причини;
- брой ученици с подобрена посещаемост след предприета подкрепа;
- индивидуален напредък на учениците с учебни затруднения;
- брой проведени консултации, тренинги и превантивни дейности;
- участие на ученици в риск в занимания по интереси, ученическо самоуправление и проектни дейности;
- брой случаи, при които е осъществено междуинституционално взаимодействие;
- брой отпаднали ученици – целева стойност: 0;

- резултати от годишния анализ и препоръки за последващи действия.

XI. МОНИТОРИНГ И ОТЧЕТНОСТ

Изпълнението на програмата се проследява през цялата учебна година. Класните ръководители и педагогическите специалисти предоставят информация за предприетите мерки при необходимост и в рамките на училищния мониторинг. В края на учебната година се извършва обобщен анализ на посещаемостта, резултатите, рисковите случаи, оказаната подкрепа и ефективността на мерките.

На базата на анализа се формулират предложения за актуализиране на програмата за следващата учебна година.

XII. ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Програмата се актуализира при промяна в нормативната уредба, установени нови рискове или необходимост от допълнителни мерки.

Програмата е приета от Педагогическия съвет с Протокол № 19/09.09.2026 г.